

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av utbildningen på
språkin introduktion vid
Huddingegymnasiet i Huddinge kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Huddingegymnasiet

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av utbildningen på språkintröduktionsprogrammet under våren och hösten 2016. Granskningen vid Huddingegymnasiet i Huddinge kommun ingår i detta projekt.

Huddingegymnasiet besöktes den 10-12 maj. Lotta Hedén och Åsa Lindbäck har varit ansvariga inspektörer. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av utbildningen på språkintröduktion i gymnasieskolan genomförs i ytterligare 41 skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en publikation. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Skolinspektionen har följt två elevers utbildning vid språkintröduktionsprogrammet i denna granskning. Elevnamnen *Fabiana* och *Zahir* i denna rapport är fiktiva och används endast för att underlätta läsningen.

Bakgrundsuppgifter om Huddingegymnasiet

Utbildningen vid Huddingegymnasiet omfattar, förutom språkintröduktionsprogrammet också följande nationella program: ekonomiprogrammet, naturvetenskapsprogrammet, samhällsvetenskapsprogrammet och teknikprogrammet. Vid skolan ges även nationellt godkänd idrottsutbildning i fotboll och ishockey. Vid tidpunkten för skolbesöket fanns det cirka 500 elever i Huddingegymnasiet, varav 113 elever som studerar vid språkintröduktionsprogrammet. Elever-

na är fördelade på sex olika grupper, baserat på deras språknivå i svenska. För varje grupp finns en ansvarig *mentor* som oftast också är elevernas lärare i svenska som andraspråk.

Antalet elever vid språkintruktionsprogrammet i Huddingegymnasiet har det senaste läsåret ökat med knappt 50 elever. En av skolans två biträdande rektorer har det operativa ansvaret för språkintruktionsprogrammet.

Nyanlända elever vid språkintruktionsprogrammet är, i varierad omfattning, fördelade på kommunens samtliga fyra gymnasieskolor. Vid tillfället för granskningen finns det, enligt redovisade uppgifter från Huddinge kommun, totalt cirka 330 elever i utbildning vid språkintruktionsprogrammet.

Resurscentrum för nyanlända (RCN) är den mottagningsenhet i kommunen dit samtliga nyanlända elever i åldern 16-20 år kommer för en inledande bedömning av bland annat deras skolbakgrund. RCN är bemannat med pedagoger, skolsköterskor och kuratorer och här ges eleverna ett första hälsosamtal. Här finns även tillgång till skolläkare.

Resultat

1. Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?

Frågeställningen fokuserar på i vilken omfattning huvudmannen, rektorn och skolpersonalen erbjuder eleverna en flexibel utbildning utifrån deras skiftande behov och förutsättningar. Det handlar om huvudmannens plan för utbildningen, kartläggning av elevernas kunskaper, den individuella studieplanen och hur denna planen följs upp och omprövas. Forskning och identifierade framgångsfaktorer pekar på vikten av att riktlinjer finns för organisation och mottagande av nyanlända elever såväl som att en inledande bedömning genomförs av elevens kunskaper och erfarenhet. Framgångsfaktorer är också att utbildningen och undervisningen planeras och genomförs utifrån det bedömningen visar om elevens förutsättningar och behov samt att elevens utveckling mot utbildningens mål kontinuerligt utvärderas.¹

¹ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Flexibel utbildning

Huddingegymnasiet har inför granskningen redovisat en aktuell plan för språkin introduktionsprogrammet. Eftersom huvudmannen gett rektorerna i uppdrag att arbeta fram och fatta beslut om en plan för utbildningen innebär det att varje gymnasieskola i kommunen har sin egen plan för utbildning. Enligt rektorn togs Huddingegymnasiets plan fram för cirka fyra år sedan och har, sedan dess, sett likadan ut. Rektor uppger att planen inte är ett levande dokument och menar att huvudmannen, utifrån det senaste årets utveckling, bör ta fram en kommunövergripande plan.

Av redovisad plan för Huddingegymnasiet framgår att utbildningstiden vid språkin introduktionsprogrammet pågår till dess att eleven är godkänd i svenska som andraspråk på den nivå som möjliggör att eleven kan gå vidare till annat introduktionsprogram, gymnasiestudier eller annan utbildning, dock längst till och med det första kalenderåret det år eleven fyller 20 år. Samtliga elever uppges läsa på heltid, ca 21 timmar per vecka eller mer.

Av planen framgår att varje elev läser enligt en individuellt utformad studieplan som utformats utifrån en kartläggning av elevens förkunskaper och övriga förutsättningar. Det uppges vidare att utbildningen innehåller undervisning i svenska som andraspråk samt de grundskole- och gymnasieämnen som eleven behöver för sin fortsatta utbildning och som eleven inte har godkända betyg i. Skolledningen (rektor och biträdande rektor med ansvar för språkin introduktionsprogrammet) uppger att skolan har skapat grupper utifrån elevernas språknivå. Dessa språknivåer utgår från Europeiska rådets "Gemensam europeisk referensram för språk"(Gers).

I grupperna för de lägre språknivåerna (nivå 2 och 3) erbjuds, förutom svenska som andraspråk, ämnena biologi, matematik, samhällskunskap och historia. Enligt skolledningen erbjuds dessa ämnen först eftersom skolan gjort bedömningen att samhällskunskap och historia är de två ämnen inom de samhällsorienterade ämnen som det tar längst tid för eleverna att tillgodogöra sig undervisningen i. Ämnet biologi har valts för att det är det ämne som är lättast för eleverna att relatera till och som utgör en naturlig grund för vidare studier inom flera ämnen och kurser.

Från och med nivå 3 eller 4 erbjuds eleverna att läsa engelska utifrån vilken nivå deras kunskaper i engelska ligger på. Representanter för elevhälsan uppger dock att elever kan tentera av sina kunskaper i engelska och studie- och yrkesvägledaren uppger att skolan gör provningar i alla ämnen. När eleverna når nivå 5 är ambitionen att de ska erbjudas tolv ämnen för att ges möjlighet att

nå behörighet till ett högskoleförberedande program. Eleverna erbjuds alltså undervisning i olika grundskoleämnen, allteftersom deras kunskaper i svenska utvecklas. Rektorn tillägger i samband med faktagranskning av denna rapport att *"Vår organisation strävar efter att ingen elev ska behöva stannas upp i sina ämnesstudier p.g.a. att deras svenskstudier är på en lägre nivå. Man kan alltså studera ämnen på nivå 5-6 även om man i svenska som andraspråk bedöms ligga på t.ex. nivå 4. Ämnesstudierna kan då fungera som stimulerande draghjälp i svenskstudierna. Det som kan hindra detta är om grupperna är fulla, eller om svenskkunskaperna är så rudimentära, att någon meningsfull ämnesinlärn timer på svenska inte kan ske"*.

Det har hänt att elever har fått läsa gymnasiekurser i andra ämnen än svenska som andraspråk parallellt men det är inte vanligt enligt både skoll edning och lärare. Enligt skoll edningen är det för att man vill att eleverna ska ha så mycket svenskundervisning som möjligt i början men också för att man ser att elever som inte har en tillräckligt god språklig nivå inte klarar av studierna på ett nationellt program.

Lärarna uppger att även elever som läser på nivå 2 och 3 kan ges extrauppgifter i andra ämnen än de fyra ämnena biologi, matematik, samhällskunskap och historia, som erbjuds på dessa nivåer. Exempelvis får eleven *Zahir*, som går på nivå 2, extra uppgifter i kemi eftersom han tycker att detta ämne är roligt. *Zahir* uttrycker dock i intervju att han skulle vilja läsa engelska, mer kemi och träna mer på att prata svenska genom fler lektionstimmar i svenska som andraspråk. Enligt *Fabiana* är det skolan som har bestämt vilka ämnen hon ska läsa och hon skulle utöver de ämnen hon läser, vilja läsa ämnena kemi och fysik också. Rektorn tillägger vid faktagranskning av denna rapport att *"Elevernas samlade schematid sätter en gräns för hur många timmar det är rimligt att de kan gå i skolan, och därmed hur många ämnen de kan läsa"*.

Skolan kan inte, enligt lärarna, ge undervisning i ämnena musik, teknik, slöjd och hem- och konsumentkunskap på grund av att det inte finns lärare eller lämpliga lokaler i dessa ämnen. Gymnasiechefen uppger dock att hon fått en uppfattning av att alla ämnen erbjuds och rektorn uppger vid faktagranskning av denna rapport att undervisning i ämnet musik ges.

Kartläggning

Enligt redovisade uppgifter från huvudmannen gör kurator, pedagog och tolk vid Resurscentrum för nyanl ända (RCN) en inledande bedömning av elevernas litteracitet, tidigare erfarenheter av skola och arbete. Pedagogen gör sedan en överlämning till Huddinge gymnasiet som fortsätter kartläggningen i ämnet matematik. Huddinge gymnasiet uppger att de efter den initiala kartläggningen, utifrån elevens mål med studierna, gör en första studieplanering för eleven. Planeringen skrivs ned i en individuell studieplan. Studieplanen revideras allt-

eftersom eleven utvecklas i ämnena. Enligt lärarna fortskrider sedan kartläggningen i de ämnen som eleven får undervisning i.

Enligt *Zahir* gjordes kartläggningen av hans tidigare skolkunskaper på svenska med hjälp av tolk. Enligt lärarna är *Zahir* kartlagd i ämnena matematik och engelska. I de samhällsorienterande ämnena pågår kartläggningen och i svenska börjar man få ett grepp om hur mycket han kan. Det har även framkommit att *Zahir* läst ett år naturkunskap i hemlandet. Hans modersmål är dari.

Enligt lärarna görs merparten av kartläggningen på svenska. En elevassistent talar dock arabiska, persiska och dari och kan hjälpa eleverna. Lärarna ger också exempel på hur kompisar som kan mer svenska än *Zahir* används för tolkning.

Enligt *Fabiana* gjordes kartläggningen av hennes kunskaper på svenska utan tolk. Hon har också gjort nivåtester i svenska och engelska.

Både lärare och skolledning uppger att kartläggningen är ett utvecklingsområde. Ordförande i nämnden uppger att hon tar för givet att kartläggningen görs men att detta område inte följs upp på politisk nivå.

Förkunskaper och behov

Eleverna erbjuds, enligt skolledning och lärare, undervisning i fler grundskoleämnen, allteftersom elevens kunskaper i svenska utvecklas. Det har hänt att elever har erbjudits att läsa gymnasiekurser men det är inte vanligt förekommande. Enligt skolledningen beror det på att man vill att eleverna ska ges så mycket svenskundervisning som möjligt i början eftersom skolan konstaterat att elever som inte har en tillräckligt god språklig nivå inte klarar av studierna på ett nationellt program.

Båda intervjuade elever uppger att de inte tycker att skolan gör tillräckligt mycket för att deras skolgång på språkintrödn ska bli så kort som möjligt. *Fabiana* uppger att det är fullt i vissa grupper och att elever därför inte alltid kan flyttas till nästa nivå. Detta bekräftas även av lärare och skolledning. "*Sista året har det bara handlat om att erbjuda eleverna plats*", säger rektorn. Skolledningen uppger också att svårigheten att rekrytera behöriga lärare i svenska som andraspråk utgör ett hinder för att vid behov starta nya grupper. Rektorn tillägger vid faktagranskning av denna rapport att "*Det är min uppfattning att alla nivåer arbetar för att få eleverna vidare i sin utbildning så fort som möjligt*".

Eleven *Fabiana* får undervisning i grundskoleämnena svenska som andraspråk och ett antal andra grundskoleämnen. Men både lärare och *Fabiana* uppger att utbildningen inte fullt ut är utformad efter hennes behov och förutsättningar. Exempel på detta är att *Fabiana* uppger att i ämnena matematik och biologi lä-

ser hon saker som hon redan kan och att hon inte läser kemi trots att hon önskar det. Undervisande lärare i biologi uppger att *Fabiana* i nuläget skulle kunna få betyg om hennes svenskkunskaper hade varit i paritet med hennes ämneskunskaper. Rektorn uppger vid faktagranskning av denna rapport att *"Efter kontroll är detta önskemål inget vi har haft kännedom om tidigare"* och att *"Läraren menar att eleven i nuläget har för låga svenskkunskaper för att direkt kunna få ett betyg i biologi utifrån de svenska betygskriterierna, trots att eleven har egna tidigare ämneskunskaper i ämnet"*.

Av granskningen framgår att den studiehandledning på modersmål som ges är via en elevassistent i matematik som kan persiska, arabiska och i viss mån dari. Denna hjälp ges dock främst i matematik och inte till alla elever med dessa språk. Enligt skolledningen spelar bristen på studiehandledning en viss roll i elevernas kunskapsutveckling men man vet inte hur stor roll den spelar. *Fabiana* säger att hon aldrig har fått studiehandledning på modersmålet och tror att det skulle hjälpa henne i studierna även om hon uppger att hon gärna vill kämpa med svenskan själv först innan hon ber om hjälp.

Zahir uppger att han tidigare fått viss studiehandledning på modersmålet i matematik men att han skulle vilja ha mer av det. I exempelvis ämnet biologi tycker han att undervisningen är svår och innehåller många ord och begrepp som tar tid att slå upp och förstå. Lärarna bekräftar att de är medvetna om detta men uppger att studiehandledning på modersmålet hittills inte har gått att ordna på hans språk. Flertalet lärare och representanter för elevhälsa uppger att studiehandledning på modersmålet skulle vara till mycket stor hjälp för många elever. *"Att kunna så mycket och inte kunna uttrycka det"*, säger en lärare. Rektorn uttrycker dock viss farhåga kring hur studiehandledning på modersmålet ska ges på bästa sätt och hur denna undervisning ska kvalitetssäkras. Gymnasiechefen och ordförande i nämnden uppger att de är medvetna om denna brist och gymnasiechefen ger flera exempel på hur detta ska lösas till hösten 2016.

Utbildningen innehåller enligt skolledning och undervisande lärare och elevhälsans representanter inga andra insatser som kan vara gynnsamma för elevernas kunskapsutveckling, såsom praktik eller studiebesök i samhället. Gymnasiechefen och rektorn uppger dock i faktagranskning av denna rapport att studiebesök genomförs och att hälsokommunikatörer varit aktiva i skolan som exempel på motivationshöjande insatser.

Uppföljning och utvärdering

Skolledning och lärare uppger att uppföljning och utvärdering av språkintröskningselevernas kunskapsutveckling sker kontinuerligt i organiserade möten mellan biträdande rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare, skolsköterska, kurator samt pedagog från RCN. Ibland är också rektorn med vid sådana möten. I beslut om förändringar i den individuella studieplanen har mentorerna

och lärarna en central roll, vilket bekräftas i intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledare, elevhälsa och skolledning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att utbildningen inte i alla delar är flexibelt utformad och anpassad efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, avseende omfattning och innehåll.

Elevernas kunskapsutveckling följs visserligen upp men eleverna erbjuds inte en utbildning som fullt ut bygger på deras förkunskaper och behov. Kartläggningen av elevernas utbildningsbakgrund ligger inte fullt ut till grund för vilka ämnen eleverna läser. Exempel på detta är att alla elever börjar med samma ämnen oavsett skolbakgrund och att elevernas svensk-kunskaper är alltför styrande för vilken utbildning de erbjuds. Ämnet engelska erbjuds inte, annat än undantagsvis, förrän eleven nått en viss språknivå i svenska.

2. Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?

Frågeställningen fokuserar på om eleverna får studie- och yrkesvägledning av skolpersonalen som en integrerad del av deras utbildning, så att de får kunskap om och kan göra medvetna och självständiga val om sin studie- och yrkesinriktning. Det handlar alltså om att personalen på skolan ska informera och ge eleverna vägledning inför de val av kurser som erbjuds, om möjligheterna till fortsatta studier i och utanför gymnasieskolan och om framtida yrkesval och att den studie- och yrkesvägledning som elevernas får är en integrerad del av deras utbildning. En del av detta vägledningsarbete handlar också om att ge eleverna stöd i att formulera mål för sina studier. Vidare handlar det om att eleverna ska öka sin förmåga till studieplanering och att ta ställning till sin studie- och yrkesinriktning. Forskning visar på vikten av ett nära samarbete med omgivande samhälle för att utveckla utbildningen och dess kvalitet.²

² Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Personal

För att täcka elevernas behov av vägledning inför val av utbildning och yrkesverksamhet finns det en heltidsanställd studie- och yrkesvägledare vid Huddingegymnasiet. Enligt studie- och yrkesvägledaren arbetar hon mot alla elever i skolan och styr själv hur hon vill lägga upp sitt arbete. Studie- och yrkesvägledaren har varit i flertalet språkintruktionsgrupper och presenterat sig och sitt uppdrag men hon har inte träffat någon av de intervjuade eleverna i enskilt samtal. Hon uppger själv att hon inte är inblandad i vare sig kartläggningen av eleverna eller vid upprättandet av deras individuella studieplaner. Rektorn uppger dock vid faktagranskning av denna rapport att *"Vår SYV är den som tar emot kartläggningen från RCN på varje elev. Det är hon som tillsammans med lärare (mentor) upprättar alla elevers ursprungliga individuella studieplan, vilken sedan revideras under arbetets gång under våra veckovisa möten, då SYV alltid är med. Jag menar att hon är delaktig i elevernas studieplaner och i att följa upp deras skolutveckling"*.

Vägledning

Skolledningen uppger vid intervjutillfället att studie- och yrkesvägledaren är överbelastad. För att avlasta henne har lärarna på språkintruktionsprogrammet fått en *"liten utbildning"* i studie- och yrkesvägledning så att de ska kunna diskutera med eleverna om framtida utbildningsvägar. Enligt skolledningen får eleverna också en första orientering i det svenska skolväsendet vid mottagandet på RCN. Studie- och yrkesvägledaren bekräftar att hennes tid inte räcker till men uppger ändå att alla elever som vill ha ett enskilt samtal med henne också får det.

Medvetna och självständiga val

Varken *Fabiana* eller *Zahir* uppger att de har träffat studie- och yrkesvägledaren. De uppger inget skäl för detta. Men båda eleverna talar om sin utbildning i relation till mål för vidare utbildning eller yrkesverksamhet. *Zahir* berättar till exempel att han vill bli advokat och *Fabiana* att hon vill bli sjuksköterska. Båda eleverna uppger att de har pratat med sina mentorer om framtida yrkesval vilket elevernas mentorer bekräftar. Enligt studie- och yrkesvägledaren är dock hennes roll bland annat att utmana eleverna i deras val och ställa frågor till dem. Exempelvis varför *Fabiana* vill bli sjuksköterska eller om *Zahir* vet vad som krävs för att bli advokat och för att göra honom medveten om vilka alternativ som finns.

Integrerad del av utbildningen

Enligt gymnasiechefen finns det riktlinjer och strategidokument för studie- och yrkesvägledning i Huddinge kommun. Av strategidokumentet framgår att både lärare och studie- och yrkesvägledare ska genomföra olika aktiviteter för att uppnå de nationella kraven på studie- och yrkesvägledning. Av intervjuer med lärare, studie- och yrkesvägledare, skolläda och elever framgår att lärare och mentorer axlar detta ansvar. Lärarna uppger dock att de har en begränsad kunskap inom detta område och att studie- och yrkesvägledarens kompetens behövs i större utsträckning än vad som är möjligt i dagsläget på grund av hennes arbetsbelastning.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att eleverna ges studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval.

Eleverna får möjligheter till vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. Den studie- och yrkesvägledning som erbjuds eleverna vid språkintruktionsprogrammet på Huddingegymnasiet motsvarar dock inte fullt ut de behov som finns, eftersom studie- och yrkesvägledarresursen inte räcker till. Detta gäller i synnerhet arbetet med att utveckla elevernas förmåga att göra medvetna och självständiga val.

3. Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Frågeställningen fokuserar på i vilken grad elevhälsan arbetar hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande, och i detta arbete samverkar med övriga personalgrupper på skolenheten. Tillgången till elevhälsa bedöms på huvudmannanivå. Frågan om hur elevhälsan arbetar gentemot eleverna bedöms på skolenhetsnivå. Forskning och en identifierad framgångsfaktor pekar på vikten av att det finns samsyn i förhållningssätt där all personal tar ett gemensamt ansvar och att de nyanlända eleverna är hela skolans angelägenhet.³

³ Redovisning av plan för genomförande av insatser för att stärka utbildningens kvalitet för nyanlända elever och vid behov elever med annat modersmål än svenska, Regeringsuppdrag 2015 (Dnr 2015:779), Skolverket

Tillgång

Vid kommunens resurscentrum för nyanlända (RCN) finns både skolsköterska och kurator som arbetar med kommunens elever på språkintröduktion. Det är på RCN som eleverna ges det lagstadgade hälsosamtalen som alla elever i gymnasieskolan har rätt till. Gymnasiechefen uppger vid faktagranskning av denna rapport att eleven då även träffar kuratorn för att denne ska kunna se elevens behov men även för att påbörja en relation med respektive elev. Vid Huddingegymnasiet finns en skolsköterska som arbetar 90 procent och en specialpedagog som arbetar heltid. Båda dessa arbetar mot skolans samtliga elever. Kuratorn vid RCN är, enligt rektorn, placerad i Huddingegymnasiet två dagar i veckan. Vid behov finns även skolpsykolog och skolläkare att tillgå.

Specialpedagogen uppger att hon handleder lärarna på språkintröduktion men att hon inte arbetar med enskilda elever.

De två intervjuade eleverna uppger båda att de träffat skolsköterskan och kuratorn men inte haft kontakt med andra kompetenser inom elevhälsan.

Hälsofrämjande arbete

När det gäller elevhälsans hälsofrämjande arbete vid språkintröduktionsprogrammet uppger skollöduningen att det mest handlar om individuella insatser vilket bekräftas av representanter för elevhälsan som uppger att det långsiktigt strukturerade förebyggande och hälsofrämjande arbetet är ett utvecklingsområde. Skolan har ett samarbete med externa hälsokommunikatörer som pratar med eleverna på deras modersmål om exempelvis stress, alkohol och sex och samlevnad. Lärarna uppger dock att alla språkgrupper inte har funnits med i detta samarbete.

Elevhälsan framhåller hälsosamtalen på RCN som ett exempel på elevhälsans hälsofrämjande arbete, vilket både *Fabiana* och *Zahir* bekräftar att de haft. Intervjuade lärare framhåller att de ofta pratar med eleverna om de märker att det är "något i gruppen" och några lärare uppger att de pratar med eleverna om vikten av att äta hälsosamt. I ämnet idrott och hälsa har bemötande gentemot flickor diskuterats utifrån ett identifierat behov.

Förebyggande arbete

Elevhälsans representanter berättar att de inte genomför något förebyggande arbete på gruppnivå för att minska risken för ohälsa hos eleverna vid språkintröduktionsprogrammet. Detta bekräftas i elevintervjuerna. Inte heller finns det, enligt elevhälsans representanter, en plan för detta vid skolenheten. Enligt elevhälsans representanter skulle det förebyggande arbetet kunna utvecklas

genom elevsamtal i grupp, exempelvis om livet och hur det fungerar i Sverige. Ett annat område som nämns av både lärare, representanter för elevhälsan och intervjuade elever är att få igång hela skolan kring hur eleverna på språkintröduktion ska känna sig integrerade i skolan. Rektorn uppger vid faktagranskning av denna rapport att *"jag menar att vårt samarbete med externa hälsokommunikatörer; satsningen på teaterföreställningar kring heder, kärlek, samliv mm är att betrakta som förebyggande arbete"*.

Åtgärdande arbete

Skolledning, lärare, elevhälsa och studie- och yrkesvägledare, som alla deltar i de veckovisa mötena kring eleverna vid språkintröduktion, uppger att det oftast är vid dessa möten som elevernas behov uppmärksammas. Den eller de av elevhälsans funktioner som är mest lämpad arbetar, enligt skolledningen, vidare med elevärendet. Zahir uppger att han tidigare inte *"mådde så bra"* och därför fick träffa en *"person på skolan"*. Han uppger att han då fick den hjälp han behövde.

Elevhälsans samarbete med skolans personal

Som nämnts ovan samverkar elevhälsan med skolans övriga personal i de veckovisa mötena. Samtliga intervjuade grupper som arbetar i skolan nämner dessa möten som en bra grund för att arbeta åtgärdande gentemot eleverna på individnivå.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att elevhälsan inte fullt ut bedriver ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal. Skolans åtgärdande arbete är väl organiserat genom de veckovisa mötena kring eleverna där elevhälsan och skolans övriga personal möts. Det framkommer dock både i intervjuer med lärare, elevhälsans representanter, studie- och yrkesvägledare och skolledning att arbetsbelastningen är hög och att resurserna inte räcker till för att fullt ut möta elevernas behov. Det förebyggande och hälsofrämjande arbetet är det som i första hand har fått stryka på foten.

Syfte och frågeställningar

Syftet är att granska om elevernas utbildningsbehov på språkintröduktion tillgodoses, och om eleverna på detta program får stöd och vägledning under sin utbildning och inför fortsatta studier och yrkesliv.

För att uppfylla detta syfte ska följande frågeställningar besvaras:

- 1) Utformas utbildningen så att den är flexibel och anpassas efter elevernas skiftande förkunskaper och utbildningsbehov, med avseende på studietakt, omfattning och innehåll?
- 2) Får eleverna studie- och yrkesvägledning som en integrerad del av deras utbildning, så att de stöds och vägleds inför deras framtida utbildnings- och yrkesval?
- 3) Bedriver elevhälsan ett hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbete i nära samarbete med skolans övriga personal?

Metod och material

Granskningsdesignen utgår från två elevers skolsituation på språkintruktionsprogrammet. Information till granskningen samlas in genom dokumentstudier i form av verksamhetsredogörelse och annan dokumentation från skolenheten som belyser arbetet inom språkintruktionsprogrammet. Dokumentstudier kompletteras med intervjuer med elever, pedagoger, elevhälsa, handledare, studie- och yrkesvägledare, rektor samt representanter för huvudmannen.

Skolinspektionen har inför granskningsbesöket begärt att få ta del av den dokumentation som finns kring eleverna i form av plan för utbildningen, individuell studieplan samt underlag av bedömningar av elevens kunskaper för upprättande av planen samt elevernas schema. Skolinspektionen har också begärt få in dokumentation av gymnasieenhetens systematiska kvalitetsarbete avseende språkintruktionsprogrammet samt eventuell information avseende språkinformationsprogrammet på skolan som kan vara av vikt för granskningen.